

Dosarul nr. 2ra-295/22
2-21077272-01-2ra-02032022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Panfil)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, Iu. Cotruță, V. Mihaila)

DECIZIE

20 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Victor Burduh
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Emilia Chiricenco,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Emilia Chiricenco
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii
executorul judecătoresc Pavel Bedros și executorul judecătoresc Evelina Marianciuc
cu privire la repararea prejudiciul material cauzat prin încălcarea dreptului la
executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești,
împotriva deciziei din 25 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 11 mai 2021, prin intermediul poștei (Vol.I, f.d.27), Emilia Chiricenco a
depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii
Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Pavel Bedros și executorul
judecătoresc Evelina Marianciuc, solicitând încasarea sumei de 41796, 27 de lei cu
titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen
rezonabil a hotărârii judecătorești.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, prin hotărârea din 15 decembrie
2003 a Judecătoriei Șoldănești, Igor Țurcan a fost decăzut din drepturile părintești
în privința fiicei xxxxx, născută la data de xxxxx, iar copilul minor a fost lăsat la
educația și întreținerea ei. Prin hotărârea dată, a fost dispusă încasarea de la Igor
Țurcan a pensiei pentru întreținerea copilului minor în cuantum de 25% din toate
veniturile până la atingerea majoratului, începând cu data de 20 noiembrie 2003.
Titlul executoriu emis de Judecătoria Șoldănești, a fost expediat spre executare
executorilor judecătorești, or. Șoldănești, fiind intentată procedura de executare, însă
titlul executoriu deja de 17 ani nu a fost executat de către executorul judecătoresc
Pavel Bedros. Or, din luna ianuarie, anul 2004 până în luna martie, anul 2021,
hotărârea judecătorească nu a fost executată.

În cadrul procedurii de executare, executorii judecătorești Pavel Bedros și
Evelina Marianciuc nu au întreprins nicio măsură întru executarea hotărârii
judecătorești. De altfel, la data de 03 mai 2010 procedura de executare a fost

transferată la oficiul de executare Botanica, mun. Chișinău, iar la 27 iulie 2010 executorul judecătoresc Evelina Marianciuc a restituit procedura de executare executorului judecătoresc Pavel Bedros.

Reclamanta a susținut că, tergiversarea semnificativă a executării hotărârii judecătorești s-a realizat în circumstanțe ce nu depind de ea. Or executorii judecătorești nu au întreprins măsurile necesare de executare.

Ulterior, reclamanta a depus cereri de concretizare a pretențiilor, solicitând, în final, încasarea sumei de 46788,44 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. La fel, în cadrul ședinței de judecată a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 2591, 20 de lei.

Prin hotărârea din 17 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Emilia Chiricenco împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Pavel Bedros și executorul judecătoresc Evelina Marianciuc cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin decizia din 25 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Emilia Chiricenco și s-a menținut hotărârea din 17 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 12 februarie 2022, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.160), Emilia Chiricenco a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 25 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată cu privire la repararea de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova a prejudiciului material în sumă de 46788,44 de lei și compensarea de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova a cheltuielilor de judecată în sumă de 3212,70 de lei, în total suma de 50001, 14 lei.

În motivarea recursului s-a indicat că, decizia instanței de apel urmează a fi anulată, deoarece au fost încălcate normele de drept material prin neaplicarea legii care urma a fi aplicată și anume prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, precum și a fost interpretată greșit legea. La fel, a pretins încălcarea normelor de drept procedural, având în vedere că la examinarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului. Traducătorul desemnat nu i-a tradus conținutul celor redacte în cadrul ședinței de judecată la examinarea apelului. Or, traducătorul a plecat și nu a fost prezent la ședința de judecată.

Completul instanței de apel nu i-a permis să-și exprime poziția, iar judecătorul a citit apelul în limba română și nu i s-a tradus. În final, judecătorul i-a spus că apelul a fost respins și i-a explicat dreptul de contesta decizia la Curtea Supremă de Justiție, însă decizia nu i-a explicat-o.

La 28 noiembrie 2021 a solicitat o copie a deciziei motivate a instanței de apel din 25 noiembrie 2021, în limba rusă.

Recurenta a opinat că, instanța de apel, în mod nejustificat și ilegal, nu a admis cererea sa privind recuperarea probelor, iar procedura de executare nu a fost solicitată de la executorul judecătoresc Pavel Bedros și nu a fost solicitat un act de executare de la executorul judecătoresc. Procedurile de executare nu au fost solicitate pentru examinare în cadrul procesului judiciar, iar cererile repetate i-au

fost respinse. Instanțele nu au fost cointerestate să examineze acest caz conform legii. La fel, i-a fost refuzată audierea martorilor.

Instanța de apel nu a examinat complet argumentele aduse în cererea de apel, iar decizia instanței de apel redă poziția expusă în hotărârea primei instanțe.

Recurenta a precizat că a fost deja stabilită o încălcare a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și i-au fost acordate daune morale, conform hotărârilor instanțelor judecătorești. A fost ignorată încheierea din 26 august 2020 a Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova.

Prin concluziile instanței de apel și a primei instanțe au fost încălcate normele art. 386 Cod de procedură civilă și anume nu au fost identificate și elucidate pe deplin circumstanțele relevante pentru soluționarea cauzei, circumstanțele care instanțele le consideră stabilite, nu au fost dovedite prin dovezi veridice, suficiente. Concluziile contravin circumstanțelor cauzei și probelor prezentate, normele dreptului material și procesual au fost încălcate, aplicate incorect. Instanțele, în mod nejustificat și ilegal, nu au recunoscut constatarea încălcării dreptului său și nu au luat în considerare circumstanțele enunțate în cererile sale, care sunt confirmate prin probe, precum și calculul efectuat în baza datelor Biroului Național de Statistica.

Instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerare probele disponibile la materialele cauzei și calculele prezentate, având în vedere Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 și datele Biroului Național de Statistică.

Executorii judecătorești Pavel Bedros și Evelina Marianciuc nu au prezentat Ministerului Justiției al Republicii Moldova și instanței un raport și procedura de executare privind respectarea unei perioade rezonabile de executare a hotărârii judecătorești din 15 decembrie 2003, în cauza civilă nr. 2-887/2003. Executorii judecătorești au ascuns procedurile de executare și nu le-au prezentat instanței, nu au întreprins nicio acțiune pentru executarea hotărârii judecătorești. Debitorul la schimbarea domiciliului din orașul Șoldănești cu reședință permanentă în mun. Chișinău a lăsat executorului judecătoresc Pavel Bedros o copie a pașaportului cu date privind reședința permanentă din mun. Chișinău. Executorul judecătoresc Evelina Marianciuc a întocmit un act fals, afirmând că debitorul nu locuiește în mun. Chișinău, deși, au fost înștiințate instanțele.

Instanțele de judecată au luat în considerare în mod ilegal informațiile false, ilegale și nefondate ale pârâtului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, care se contrazic prin probe.

Concluzia instanței de apel contravine prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011. Contrar prevederilor art. 240 Cod de procedură civilă, instanțele judecătorești nu au apreciat probele și nu au stabilit circumstanțe relevante pentru soluționarea cauzei, nu au determinat natura raporturilor juridice ale părților, nu au interpretat corect Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, care trebuia aplicată la caz.

Recurenta a opinat că, de către instanțele ierarhic inferioare au fost emise decizii ilegale și nejustificate, care îi încalcă grav drepturile și o privează de posibilitatea de a-și exercita pe deplin drepturile și interesele legitime.

Copia recursului declarat, prin scrisoarea datată cu 02 martie 2022 (Vol.II, f.d.163), a fost expediată în adresa intimaților și a fost recepționată la data de 07 martie 2022 și la 09 martie 2022, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.165-167).

Referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 25 noiembrie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 12 februarie 2022, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.160).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la 13 decembrie 2021, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.121-122). Astfel, recursul este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 22 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Emilia Chiricenco și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din perspectiva prevederilor art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Pornind de la faptul că în sistemul legislației noastre procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestui în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și

argumentele înaintate (a se vedea, în contrast, Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

Inițial, Colegiul reține că, pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2003 a Judecătoriei Șoldănești, Igor Țurcan și Lilia Țurcan au fost decăzuți din drepturile părintești asupra copilului xxxxx, născut la xxxxx, minora fiind lăsată la întreținerea și educația Emiliei Chiricenco; a fost încasată lunar, începând cu 20 noiembrie 2003 de la Igor Țurcan și Lilia Țurcan în beneficiul Emiliei Chiricenco pensia alimentară în mărime de 25% din toate felurile de câștig de la ambii, pentru întreținerea xxxxx până la majorat (Vol.I, f.d.8).

În baza hotărârii date a fost eliberat titlul executoriu pentru dispoziția instanței judecătorești de încasare a pensiei alimentare pentru întreținerea copilului minor de la Igor Țurcan (Vol.I, f.d.10).

Procedura de executare a fost intentată de către Oficiul de Executare Șoldănești în baza titlului executoriu nr. 2-887/2003 din 15 decembrie 2003, eliberat în temeiul hotărârii din 15 decembrie 2003 a Judecătoriei Șoldănești. La data de 03 mai 2010 documentul executoriu nr. 2-887/2003 din 15 decembrie 2003 a fost strămutat către Oficiul de Executare Botanica, mun.Chișinău, fiind constatat faptul că, debitorul Igor Țurcan locuiește în mun.Chișinău. Ulterior, la 27 iulie 2010, Oficiul de Executare Botanica, mun.Chișinău, a remis documentul executoriu către Oficiul de Executare Șoldănești, din motiv că, la adresa indicată din Chișinău locuiește o altă persoană, însă nu locuiește debitorul.

Prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, Emilia Chiricenco, având în vedere poziția sa precum că, hotărârea judecătorească din 15 decembrie 2003 nu a fost executată o durată mai mare de 17 ani, la data de 17 mai 2021 a depus prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Pavel Bedros și executorul judecătoresc Evelina Marianciuc, prin care a solicitat încasarea sumei de 41796, 27 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (Vol.I, f.d.2-3). Ulterior concretizând pretențiile prin majorarea cuantumului prejudiciului solicitat, în final, reclamanta a solicitat încasarea sumei de 46788,44 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. La fel, în cadrul ședinței de judecată a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 2591, 20 de lei (Vol.I, 94-98, 195-199).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță prin hotărârea din 17 august 2021, a ajuns la concluzia de a respinge ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Emilia Chiricenco împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Pavel Bedros și executorul judecătoresc Evelina Marianciuc cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești (Vol.II, f.d.77-80).

Judecând cauza în ordine de apel, instanța de apel, prin decizia din 25 noiembrie 2021, a respins apelul declarat de Emilia Chiricenco și a menținut hotărârea primei instanțe din 17 august 2021 (Vol.II, f.d.110-120).

În consolidarea soluției, instanța de apel citând prevederile art. 2, art. art.4 alin.(1), art. 5 alin.(1) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat

prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011 (în continuare Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011), a reținut că, în cererea de chemare în judecată reclamanta/apelanta Chiricenco Emilia nu a solicitat constatarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ci doar prejudiciul material în mărime de 46788,44 de lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 2591,20 de lei.

Corespunzător, în circumstanțele enunțate și în conformitate cu prevederile normelor de drept enunțate, instanța de apel a reținut ca întemeiată concluzia primei instanțe care a conchis că încasarea prejudiciului în astfel de litigii este o pretenție accesorie la pretenția de bază și anume constatarea încălcării, pretenție care nu a fost solicitată de către reclamanta Chiricenco Emilia și ca urmare, reclamantei nu îi poate fi adjudecată o sumă bănească cu titlu de prejudiciu.

În acord cu art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești îi revine reclamantei Chiricenco Emilia.

Prin urmare, raportând prevederile legale enunțate la circumstanțele cauzei, instanța de apel a considerat că, instanța de fond în mod just a respins ca neîntemeiată pretenția cu privire la încasarea sumei de 46788,44 de lei cu titlu de prejudiciu material, or, încasarea prejudiciului în astfel de litigii este o pretenție accesorie la pretenția de bază și anume constatarea încălcării, pretenție care nu a fost solicitată de către reclamanta/apelanta Chiricenco Emilia.

Prin prisma criticilor aduse în recursul declarat, Colegiul va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, având în vedere examinarea pripită și neelucidarea completă a circumstanțelor cauzei relevante soluționării corecte a litigiului. De altfel, prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestuia și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt.

În dezvoltarea concluziei, Colegiul reiterează că, Emilia Chirincenco înaintând prezenta acțiune, prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, concretizând pe parcursul examinării cauzei pretențiile, prin majorarea cuantumului prejudiciului material, în final, a solicitat încasarea sumei de 46788,44 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. La fel, în cadrul ședinței de judecată a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 2591, 20 de lei (Vol.I, 2-3, 94-98, 195-199).

În contextul prevederilor art. 240 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În virtutea art. 241 alin.(5) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Pornind de la aceste aspecte, având în vedere și rolul diriguitor al instanței, precum și continuitatea examinării cauzei în apel prin prisma efectului devolutiv, instanța are sarcina, în baza rolului activ, să ceară părții să facă precizările necesare, să pună în discuția părților orice împrejurare de fapt sau de drept care duce la soluționarea litigiului peste apărările și susținerile părților din acțiune, referință și alte obiecții, luând în considerare faptul că, în conformitate cu art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant. De altfel, în cazul în care părțile au o atitudine confuză în privința circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, instanța, în temeiul legii materiale care urmează a fi aplicată, va explica părților care circumstanțe au importanță pentru soluționarea pricinii și cui îi revine obligația de a le dovedi.

Adițional, urmează a fi menționat că, legea procesuală civilă prezumă dreptul instanței de a expune inițiativele în cadrul unui proces, or, în sensul art. 26 alin. (2) Cod de procedură civilă, contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

În virtutea art. 373 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Instanța de apel eludând obligația sa în contextul prevederilor art. 373 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, a menținut hotărârea primei instanțe, apreciind ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe care a conchis că, încasarea prejudiciului în astfel de litigii este o pretenție accesorie la pretenția de bază și anume la constatarea încălcării, pretenție care nu a fost solicitată de către reclamanta Chiricenco Emilia și ca urmare, reclamantei nu îi poate fi adjudecată o sumă bănească cu titlu de prejudiciu.

Din cuprinsul deciziei instanței de apel se profilează că, instanța de apel nu a dat o apreciere multiaspectuală și obiectivă situației de fapt și, drept urmare, nu a examinat fondul cauzei, abținându-se de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante probleme ridicate în prezentul litigiu.

Or, respingerea cererii de chemare în judecată din motiv că nu s-a formulat expres o cerință prin care să se solicite constatarea încălcării dreptului la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil, în situația în care o astfel de cerință rezultă și din textul cererii de chemare în judecată, nu ar constitui decât o încălcare a dreptului reclamantei la un proces echitabil, care înglobează și dreptul de acces la justiție.

Art.20 din Constituție consacră principiul accesului liber la justiție. Accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi

fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Un drept general, care garantează persoanelor accesul liber la justiție, este dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care afectează drepturile legitime ale persoanelor.

În situația reglementării legale a condițiilor de exercitare a unui drept subiectiv sau procesual, valorificarea acestuia nu poate fi restrânsă de către o instanță, deoarece de rând cu faptul că este încălcată norma legală, se aduce atingere și drepturilor părților litigante.

De altfel, conform jurisprudenței CtEDO, dreptul de acces la o instanță nu include doar dreptul de a institui proceduri, ci și dreptul de a obține o „soluționare” a litigiului de către o instanță (Beneficio Cappella Paolini împotriva San Marino, nr. 40786/98, pct.29, CEDO 2004). Acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul juridic intern al unui stat contractant ar permite unui individ să introducă o acțiune civilă în fața unei instanțe fără a asigura că respectiva cauză fost soluționată printr-o decizie definitivă, în cursul procedurii judiciare. Ar fi de neconceput ca art. 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a asigura părților dreptul ca litigiile lor civile să fie în cele din urmă soluționate (Multiplex împotriva Croației, nr.58112/00, pct.45, 10 iulie 2003).

La fel, în jurisprudența CtEDO s-a reiterat că, scopul articolului 6 § 1 CEDO este, *inter alia*, de a impune unei „instanțe judecătorești” obligația de a efectua o examinare adecvată ale afirmațiilor, argumentelor și probelor prezentate de către părți, fără a prejudicia aprecierea dată de instanță acestora sau relevanța acestora pentru hotărârea pe care o va adopta, având în vedere că nu este sarcina Curții să examineze dacă argumentele au fost examinate corespunzător (a se vedea Mitrofan v. Moldova, nr. 50054/07, § 48, hotărârea definitivă din 15 aprilie 2013, Perez v. Franța [MC], nr. 47287/99, § 80, CEDO 2004-I, și Buzescu v. Romania, nr. 61302/00, § 63, 24 mai 2005).

Rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției (a se vedea Hirvisaari.c. Finlandei, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001, neraportat).”

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, considerentele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.

Aici, instanța de recurs menționează că, neindicarea expresă în cererea de chemare în judecată a solicitării enunțate, nu a exonerat instanța de apel de obligația de a examina litigiul sub aspectul dat, în situația în care din cuprinsul cererii de chemare în judecată rezultă cu certitudine că Emilia Chiricenco a pretins încălcarea dreptului la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil, invocând prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Mai mult, din textul cererii de chemare în judecată se profilează că, până la adresarea în instanță cu prezenta cerere, hotărârea judecătorească din 15 decembrie

2003 nu a fost executată, iar durata dată de neexecutare îi încalcă reclamantei dreptul la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil (Vol.I, f.d.2 verso).

Or, conform art. 2 alin.(1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

În această ordine de idei, examinarea litigiului în care se invocă încălcarea dreptului la executarea unei hotărâri judecătorești în termen rezonabil, precum și argumentele aduse în acest sens, presupune obligația pozitivă a instanțelor de judecată de a se pronunța cu privire la aceste aspecte, chiar în lipsa unei cerințe formulate expres în acest sens în solicitări, în situația în care reclamanta indică expres în textul cererii de chemare în judecată precum că, i se încalcă dreptul la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Astfel, în virtutea respectării dreptului la un proces echitabil, instanțele de judecată ierarhic inferioare urmau să examineze litigiul dedus judecății sub toate aspectele invocate.

Având în vedere specificul litigiului dedus judecății și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor înaintate, era indispensabil, alături de cele constatate, de a verifica cerințele formulate în prezentul litigiu în raport cu normele de drept invocate în cererea de chemare în judecată de către Emilia Chiricenco și susținute pe parcursul examinării cauzei civile.

În context, urmează a fi evidențiat că, cerințele din acțiune nu trebuie reduse numai la fundamentul raportului juridic dedus judecății, însă și la temeiurile de drept ale cererii. După cum s-a mai menționat anterior, Emilia Chiricenco și-a întemeiat cererea de chemare în judecată pe prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Or, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță. Noțiunea de proces echitabil cere ca o instanță internă care nu și-a motivat decât pe scurt hotărârea, indiferent dacă a făcut-o alipind motivele oferite de o instanță inferioară sau altfel, să fi examinat cu adevărat problemele esențiale ce i-au fost supuse atenției și nu să se fi mulțumit să confirme pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 30; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părții oponente în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Emilia Chiricenco.

Se casează integral decizia din 25 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Emilia Chiricenco împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Pavel Bedros și executorul judecătoresc Evelina Marianciuc cu privire la repararea prejudiciul material cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat